

॥ ਅਧਿਆਇ-23 ॥

ਯੋਗ ਅਤੇ ਪਿਆਜ਼, ਸ਼ਾਮਾ ਦੀ ਸੱਪ ਦੇ ਡੰਗ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ, ਹੈਜ਼ਾ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰੇ ਦੇ ਨਿਯਮ ਤੋੜਨਾ, ਗੁਰੂ ਭਗਤੀ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਪ੍ਰੀਖਿਆ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾਂ—ਸਤਵ, ਰਜ, ਤਮ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਅਸਰ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਸਰੀਰ ਹਾਂ। ਸਰੀਰਿਕ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਪਰਦੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਬਣਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਹੀ ਰਚਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਭੋਗਣ ਵਾਲਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਦੁਖਾਂ ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਵਿਚ ਫਸਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਫੇਰ ਉਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰੇ ਦਾ ਕੋਈ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਸੁਝਦਾ।

ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਮਹਾਨ ਐਕਟਰ ਭਗਵਾਨ ਸਾਈਂ ਨੇ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਆਨੰਦ ਪਹੁੰਚਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਬਦਲ ਲਿਆ ਹੈ। ਖ਼ਾਸ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ

ਪਰ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇਹ ਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਕਿ “ਮੈਂ ਤਾਂ ਈਸ਼ਵਰ ਦਾ ਦਾਸ ਹਾਂ।” ਅਵਤਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਚਰਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਰਣ ਦੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਜਿਹੜਾ ਸਾਰਿਆਂ ਜੀਵਾਂ ਅਤੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਈਸ਼ਵਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਠੀਕ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਘਿਰਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਭਗਵਦ (ਭਗਵਾਨ) ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ “ਮੈਂ ਰੱਬ ਹਾਂ।” ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇਹ ਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਕਿ “ਮੈਂ ਤਾਂ ਨਿਮਾਣਾ ਸੇਵਕ ਹਾਂ।” “ਅੱਲ੍ਹਾ ਮਾਲਿਕ” ਹਰ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ’ਤੇ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਸੰਤਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਚਰਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਿਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਜ਼ਰਦਾ ਹੈ। ਈਸ਼ਵਰ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਏਨਾ ਹੀ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਗਿਆਨ ਅਤੇ ਬੰਧਨ ਵਿਚ ਕੈਦ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਲਈ ਹੀ ਆਪ ਅਵਤਾਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਯੋਗ ਅਤੇ ਪਿਆਜ਼

ਇਕ ਵਾਰੀ ਕੋਈ ਯੋਗ ਅਭਿਆਸੀ, ਨਾਨਾਸਾਹਿਬ ਚਾਂਦੋਰਕਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਿਰਡੀ ਆਇਆ। ਉਸਨੇ ਪਾਤਾਂਜਲੀ ਯੋਗ ਸੂਤਰ ਅਤੇ ਯੋਗ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਹੋਰ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਖ਼ਾਸ ਅਧਿਯਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਵਿਹਾਰਕ ਅਨੁਭਵ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਸੀ। ਮਨ ਇਕਾਗਰ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਹ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਲਈ ਵੀ ਸਮਾਧੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾ

ਸਕਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਤਕ ਸਮਾਧੀ ਅਵੱਸਥਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਧੀ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਏਗੀ। ਇਸ ਖ਼ਿਆਲ ਨਾਲ ਉਹ ਸ਼ਿਰਡੀ ਆਇਆ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮਸਜਿਦ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਸਾਈਂਬਾਬਾ ਨੂੰ ਪਿਆਜ਼ ਨਾਲ ਰੋਟੀ ਖਾਂਧੇ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਖ਼ਿਆਲ ਆਇਆ ਕਿ ਇਹ ਕੱਚੇ ਪਿਆਜ਼ ਨਾਲ ਸੁੱਕੀ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਮੇਰੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੱਲ ਕਰੇਗਾ? ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਅੰਤਰ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਵਿਚਾਰ ਜਾਣ ਕੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਨਾਨਾਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਓ ਨਾਨਾ! ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਿਆਜ਼ ਹਜ਼ਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਪਿਆਜ਼ ਖਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ।” ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਯੋਗੀ ਨੇ ਸਾਈਂ ਚਰਣਾਂ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਤਮ ਸਮਰਪਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼ੁਧ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਭਾਵ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਬਾਬਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਹੱਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸੁੱਖੀ ਹੋ ਕੇ ਬਾਬਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਉਦੀ ਲੈ ਕੇ ਉਹ ਸ਼ਿਰਡੀ ਤੋਂ ਚਲਾ ਗਿਆ।

ਸ਼ਾਮਾ ਦੀ ਸੱਪ ਦੇ ਡੰਗ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ

ਕਥਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੇਮਾਂਡਪੰਤ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੀਵ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਪਾਲਤੂ ਤੋਤੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਬੰਧਨ ਵਿਚ ਹਨ। ਇਕ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿਚ। ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਬੰਧਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਜੇ ਹਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਉੱਤਮ ਗੁਰੂ ਮਿਲ ਜਾਏ ਅਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੰਧਨ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਉੱਚੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਤੰਗ ਹਾਲਤ ਬਿਲਕੁਲ ਤੁੱਛ ਹੀ ਸੀ।

ਪਿੱਛਲੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਮਿਰੀਕਰ 'ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਮੁਸੀਬਤ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਖ਼ਬਰ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸੀਬਤ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਗਿਆ, ਇਸ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪਾਠਕੋ, ਹੁਣ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਕਥਾ ਸਰਵਣ ਕਰੋ। ਇਕ ਵਾਰ ਸ਼ਾਮਾ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਸੱਪ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਦੀ ਉਂਗਲੀ ਉੱਤੇ ਡੰਗ ਮਾਰਿਆ। ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਜ਼ਹਿਰ ਫੈਲਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਬਹੁਤ ਤਕਲੀਫ਼ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਕੇ ਰੋਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਹੁਣ ਮੇਰਾ ਅੰਤ ਨੇੜੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸਤ ਉਸ ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਵਿਠੋਬਾ ਦੇ ਕੋਲ ਲਿਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਦਾ ਠੀਕ ਇਲਾਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸ਼ਾਮਾ ਮਸਜਿਦ ਵੱਲ ਦੌੜਿਆ—ਆਪਣੇ ਵਿਠੋਬਾ, ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਕੋਲ, ਜਦੋਂ ਬਾਬਾ ਨੇ ਸ਼ਾਮਾ ਨੂੰ ਦੂਰੋਂ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਝੜਕਨ ਅਤੇ ਗਾਲ਼ਾਂ ਕੱਢਣ ਲੱਗੇ। ਉਹ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਬੋਲੇ—“ਅਰੇ, ਓ ਨਾਦਾਨ, ਕ੍ਰਿਤਘਨ ਬਾਮਨ। ਉਪਰ ਨਾ ਚੜ੍ਹ। ਸਾਵਧਾਨ, ਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ” ਅਤੇ ਫੇਰ ਗਰਜ਼ ਕੇ ਬੋਲੇ “ਹਟ ਦੂਰ ਹਟ, ਹੇਠਾਂ ਉਤਰ।” ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਦੇਖ ਕੇ ਸ਼ਾਮਾ ਸੋਚ ਵਿਚ ਪੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾ

ਉਮੀਦ ਹੋ ਕੇ ਸੋਚਣ ਲਗਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਮਸਜਿਦ ਹੀ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਘਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਬੇਆਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਸਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਹੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਥੋਂ ਭਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮੈਂ ਹੁਣ ਕਿਸ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਜਾਵਾਂ? ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਆਸ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਥੇ ਹੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਬਾਬਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋਏ ਤਾਂ ਸ਼ਾਮਾ ਉੱਪਰ ਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਉਦੋਂ ਬਾਬਾ ਬੋਲੇ, “ਡਰੋ ਨਾ, ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰੋ। ਦਿਆਲੂ ਫਕੀਰ ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਰੂਰ ਰਖਿਆ ਕਰੇਗਾ। ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਬੈਠੋ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਨਾ ਨਿਕਲਣਾ। ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਕੇ ਨਿਡਰ ਹੋ ਕੇ ਫਿਕਰ ਛੱਡ ਦਿਉ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਭੇਜਣ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਬਾਬਾ ਨੇ ਤਾਤਿਆ ਪਾਟਿਲ ਅਤੇ ਕਾਕਾਸਾਹਿਬ ਦਿਕਸ਼ਿਤ ਦੇ ਹੱਥ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਭੋਜਨ ਕਰੇ, ਘਰ ਵਿਚ ਟਹਿਲਦਾ ਰਹੇ, ਲੰਮਾ ਨਾ ਪਏ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੌਂਵੇਂ। ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਵਿਚ ਹੀ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੀਕ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਇਹ ਗੱਲ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ (ਹਟ, ਦੂਰ ਹਟ, ਹੇਠਾਂ ਉਤਰ) ਸ਼ਾਮਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਆਖੇ ਗਏ ਸੀ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਉਸ ਸੱਪ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਲਈ ਹੀ ਇਹ ਆਖਿਆ ਸੀ (ਭਾਵ ਸ਼ਾਮਾ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਜ਼ਹਿਰ ਨਾ ਫੈਲਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਸੀ)। ਹੋਰ ਮੰਤਰ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਵਾਂਗ ਬਾਬਾ ਨੇ ਕਿਸੇ ਮੰਤਰ ਜਾਂ ਮੰਤਰੇ ਹੋਏ ਚੌਲਾਂ ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਆਦਿ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਕਥਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਕਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਦੇ ਚਰਣਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਪੱਕਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋ ਜਾਏਗਾ ਕਿ ਜੇ ਮਾਇਆ ਭਰਪੂਰ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਚਰਣਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਕਰੋ।

ਹੈਜ਼ਾ ਮਹਾਂਮਾਰੀ

ਇਕ ਵਾਰ ਸ਼ਿਰਡੀ ਹੈਜ਼ੇ ਦੇ ਪ੍ਰਕੋਪ ਨਾਲ ਭੈਭੀਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਡਰ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਸੀ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਹੋਰ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕਰੀਬ-ਕਰੀਬ ਟੁੱਟ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪੰਚਾਂ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਦੋ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ। ਪਹਿਲਾ—ਲਕੜਾਂ ਦੀ ਇਕ ਵੀ ਗੱਡੀ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਨਾ ਆਉਣ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਦੂਜਾ—ਕੋਈ ਵੀ ਬਕਰੇ ਦੀ ਬਲੀ ਨਾ ਦੇਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਉਲੰਘਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮੁੱਖੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਚਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਬਾਬਾ ਤਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਚਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਹੁਕਮ ਲਾਗੂ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਇਕ ਲੱਕੜਾਂ ਦੀ ਗੱਡੀ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਆਈ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਲੱਕੜਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਘਾਟ ਹੈ, ਫੇਰ ਵੀ ਲੋਕ ਉਸ ਗੱਡੀ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਭਜਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਇਹ ਖਬਰ, ਬਾਬਾ ਕੋਲ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਤਾਂ ਉਹ ਆਪ ਉਥੇ ਆਏ ਅਤੇ ਗੱਡੀ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਗੱਡੀ ਮਸਜਿਦ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਬਾਬਾ ਦੇ ਬਰਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਚੁੰ-ਚਾਂਹ ਤਕ ਵੀ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਣੀ ਲਈ ਲਕੜਾਂ

ਦੀ ਬਹੁਤ ਲੋੜ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹ ਗੱਡੀ ਮੁੱਲ ਲੈ ਲਈ। ਇਕ ਮਹਾਨ ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੀਵਨ ਭਰ ਧੂਣੀ ਨੂੰ ਬੱਲਦੀ ਰਖਿਆ। ਬਾਬਾ ਦੀ ਧੂਣੀ ਦਿਨ ਰਾਤ ਬਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਲੱਕੜਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਰੱਖਦੇ ਸੀ।

ਬਾਬਾ ਦਾ ਘਰ ਭਾਵ ਮਸਜਿਦ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਾਲੇ ਚਾਬੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਆਪਣੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਲੱਕੜਾਂ ਕੱਢ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਬਾ ਨੇ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਈਸ਼ਵਰ ਨਾਲ ਓਤ-ਪੋਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੇਖਦੇ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦੇ ਲਈ ਘਿਰਣਾ ਜਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੂਰਨ ਉਦਾਸੀਨ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਆਮ ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਵਰਗਾ ਉਦਾਹਰਣ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

ਗੁਰੂ ਭਗਤੀ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਪ੍ਰੀਖਿਆ

ਹੁਣ ਦੇਖੋ, ਦੂਜੇ ਹੁਕਮ ਦਾ ਵੀ ਬਾਬਾ ਨੇ ਕੀ ਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਹੁਕਮ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਵਕਤ ਕੋਈ ਮਸਜਿਦ ਵਿਚ ਇਕ ਬਕਰਾ ਬਲੀ ਦੇਣ ਲਈ ਲਿਆਇਆ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ, ਬੁੱਢਾ ਅਤੇ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਮਾਲੇਗਾਂਵ ਦੇ ਫਕੀਰ ਪੀਰ ਮੁਹੰਮਦ ਉਰਫ ਵੱਡੇ ਬਾਬਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਖੜੇ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਕਰਾ ਕੱਟ ਕੇ ਬਲੀ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਵੱਡੇ ਬਾਬਾ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਹੀ ਬੈਠਦੇ ਸੀ। ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਹੀ ਚਿਲਮ ਪੀਂਦੇ ਅਤੇ ਫੇਰ ਬਾਬਾ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬਾਕੀ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ। ਜਦੋਂ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਪਰੋਸਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਵੱਡੇ ਬਾਬਾ ਨੂੰ ਆਦਰ ਨਾਲ ਬੁਲਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਬਿਠਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਭੋਜਨ ਕਰਦੇ। ਬਾਬਾ ਦੇ ਕੋਲ ਜੋ ਦਕਸ਼ਿਣਾ ਇਕੱਠੀ ਹੁੰਦੀ, ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਉਹ 50 ਰੁਪਏ ਵੱਡੇ ਬਾਬਾ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਾਪਸ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੌ ਕਦਮ ਤਕ ਜਾਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਏਨਾ ਆਦਰ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਕਰਾ ਕੱਟਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾਂਹ ਕਰ ਕੇ ਸਾਫ਼ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਬਲੀ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ ਫਜ਼ੂਲ ਹੀ ਹੈ। ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਨੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਬੱਕਰੇ ਦੀ ਬਲੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਹ ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਮਾਈ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਇਕ ਚਾਕੂ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਮਾਈ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਕਾਰਨ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚਾਕੂ ਵਾਪਸ ਮੰਗਵਾ ਲਿਆ। ਹੁਣ ਸ਼ਾਮ ਹੋਰ ਚਾਕੂ ਲੈਣ ਲਈ ਗਏ, ਪਰ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤਕ ਮਸਜਿਦ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਨਾ ਆਏ। ਤਾਂ ਕਾਕਾਸਾਹਿਬ ਦਿਕਸ਼ਿਤ ਦੀ ਵਾਰੀ ਆਈ। ਉਹ ਸੋਨਾ ਤਾਂ ਸੱਚਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕਸੌਟੀ 'ਤੇ ਪਰਖਣਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਕੂ ਲਿਆ ਕੇ ਬੱਕਰਾ ਕੱਟਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਹ ਸਾਠੇਵਾੜਾ ਤੋਂ ਇਕ ਚਾਕੂ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮਿਲਦੇ ਹੀ ਬੱਕਰਾ ਕੱਟਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਵਿੱਤਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕੁਲ ਵਿਚ

ਜਨਮ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਉਹ ਬਲੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਹਿੰਸਾ ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਫੇਰ ਵੀ ਉਹ ਬੱਕਰਾ ਕੱਟਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ। ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨਗੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਵੱਡੇ ਬਾਬਾ ਇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਬੱਕਰਾ ਕੱਟਣ ਲਈ ਰਜ਼ਾਮੰਦ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਇਕ ਪਵਿੱਤਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਬੱਕਰੇ ਦੀ ਬਲੀ ਦੇਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧੋਤੀ ਉੱਪਰ ਚੜ੍ਹਾ, ਪਟਕਾ ਕਸ ਲਿਆ ਅਤੇ ਚਾਕੂ ਲੈ ਕੇ ਹੱਥ ਉੱਪਰ ਕਰ ਕੇ ਬਾਬਾ ਦੀ ਆਖ਼ੀਰੀ ਆਗਿਆ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਲਗੇ। ਬਾਬਾ ਬੋਲੇ, “ਹੁਣ ਸੋਚ ਕੀ ਰਹੇ ਹੋ? ਠੀਕ ਹੈ, ਮਾਰੋ।” ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਥੱਲੇ ਆਉਣ ਹੀ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਬੋਲੇ, “ਠਹਿਰੋ, ਤੁਸੀਂ ਇੰਨੇ ਦੁਰਾਚਾਰੀ ਹੋ? ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹੋ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਬੱਕਰੇ ਦੀ ਬਲੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋ?” ਕਾਕਾਸਾਹਿਬ ਚਾਕੂ ਥੱਲੇ ਰੱਖ ਕੇ ਬਾਬਾ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਤੁਹਾਡੀ ਆਗਿਆ ਹੀ ਸਾਡੇ ਲਈ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਬਾਕੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਕੀ ਮਤਲਬ? ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਤੁਹਾਡਾ ਹੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸਿਮਰਨ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਤੁਹਾਡੀ ਆਗਿਆ ਦਾ ਹੀ ਪਾਲਣ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਬੱਕਰੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਠੀਕ ਹੈ ਜਾਂ ਗ਼ਲਤ? ਅਤੇ ਨਾ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੀ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ? ਸਾਡਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਅਤੇ ਧਰਮ ਤਾਂ ਬਿਨਾਂ ਹਿਚਕਿਚਾਹਟ ਦੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹੈ।” ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਨੇ ਕਾਕਾਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ, “ਮੈਂ ਆਪ ਹੀ ਬਲੀ ਦੇਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਾਂਗਾ।” ਫੇਰ ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਤਕੀਏ ਦੇ ਕੋਲ ਜਿਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਫ਼ਕੀਰ ਬੈਠਦੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਬਲੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਬੱਕਰਾ ਉਥੇ ਲਿਜਾ ਰਹੇ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਡਿੱਗ ਕੇ ਮਰ ਗਿਆ।

ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਹੇਮਾਂਡਪੰਤ ਇਹ ਅਧਿਆਇ ਖਤਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਭਗਤ ਤਿੰਨ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ—(1) ਉੱਤਮ (2) ਔਸਤਨ ਅਤੇ (3) ਸਾਧਾਰਣ। ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਭਗਤ ਉਹ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਣ ਕੇ ਆਪਣਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਸਮਝ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਭਗਤ ਉਹ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮਿਲਦੇ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਪਾਲਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਤੀਸਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਭਗਤ ਉਹ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹਰ ਵੇਲੇ ਟਾਲਦੇ ਹੋਏ ਪੈਰ-ਪੈਰ 'ਤੇ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਭਗਤ ਜੇ ਆਪਣੀ ਜਾਗ੍ਰਿਤ ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਧੀਰਜ ਧਾਰਨ ਕਰ ਕੇ ਪੱਕੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਟਿਕੇ ਰਹਿਣ ਤਾਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਉਦੇਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਵਾਸਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨਾ, ਹਠਯੋਗ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸਾਧਨਾਵਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਚੇਲੇ ਵਿਚ ਚੰਗੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਅਗਲੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਭੂਮਿਕਾ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਆਪ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਣਤਾ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਗਲੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਕ ਹਾਸੇ-ਮਜ਼ਾਕ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਕਰਾਂਗੇ।